

09 ශ්‍රේණිය පිළිතුරු

16 පාඩම (නොකර පවිකම් කරමු පින්කම්)

1 වේතනාව මුල් කරගත් ක්‍රියාවයි

2 “වේතනාහං භික්ඛවේ කම්මං වදාමි-වේතයිත්වා කම්මං කරොති කායේන වාචාය මනසා”. මහණෙනි මම වේතනාව කර්මය යැයි කියමි. සිතින් සිතා කයින් වචනයෙන් මනසින් කර්ම රැස් කරයි.

3 ■ පූර්ණ කස්සප

- මක්ඛලි ගෝසාල
- පකුධ කච්චායන
- අජිතකේසකම්ඛලි
- සංජය බෙල්ලට්ඨි පුත්ත
- නිගණ්ඨනාථ පුත්ත

4 කුසල කර්ම හා අකුසල කර්ම

5 ■ කුසල මූල - අලොභ, අදෝස, අමෝහ

අකුසල මූල - ලෝභ, දෝස, මෝහ

6 ■ මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා- මනෝ සෙට්ඨා මනෝ මයා

මනසා වේ පද්ධියේන - භාසති වා කරෝති වා

තතෝ නං දුක්ඛ මන්වේති- වක්කං ව වහතෝ පදං

■ අප්‍රසන්න අකුසල වේතනාවලින් යුක්ත ව කරන ක්‍රියා අකුසල වේ. අකුසල ක්‍රියා අයහපත් ය . තමාට හා අනුන්ට අහිතකර ය . ඒවායින් අයහපත් ප්‍රතිඵල ලැබේ. ගවයා පසුපස යන ගැල් රෝදයක් මෙන් අකුසල ක්‍රියා දුක් ගෙන දෙමින් අප සමග එයි.

■ මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා - මනෝ සෙට්ඨා මනෝමයා

මනසා චේ පසන්තේන - භාසතිවා කරෝති වා

තතෝ නං සුඛ මන්චේති - ඡායාව අනපායිති

■ ප්‍රසන්න කුසල චේතනාවලින් යුක්ත ව කරන ක්‍රියා කුසල චේ. කුසල ක්‍රියා යහපත් ය. ඒවායින් යහපත් ප්‍රතිඵල ලැබේ. අප සමග යන සෙවණැල්ල මෙන් කුසල ක්‍රියා සැප ගෙන දෙමින් අප සමග එයි.

7 ■ පරපණ නැසීමෙන් වැළකීම

- සොරකම් කිරීමෙන් වැළකීම
- කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීම
- බොරු කීමෙන් වැළකීම
- කේළම් කීමෙන් වැළකීම
- රළු වචන කීමෙන් වැළකීම
- හිස් වචන කීමෙන් වැළකීම
- දැඩි ලෝභයෙන් වැළකීම
- ද්වේශයෙන් වැළකීම
- වැරදි දෘෂ්ටිවලින් වැළකීම

8 ■ පරපණ නැසීම

- සොරකම් කිරීම
- කාමයෙහි වරදවා හැසිරීම
- බොරු කීම
- කේළම් කීම
- පරුෂ වචන කීම
- හිස්වචන කීම
- දැඩි ලෝභය
- තරභව
- වැරදි විශ්වාසය

9

- සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව මුල් කොටගත් සිදු වීමේ දී බුදුරදුන් අපවාදයට ලක් වූයේ මුකලී නම් ධුර්නයෙකු ව ඉපිද සිටිය දී සරභු නම් පසේ බුදුරදුන්ට කළ අපහාසය නිසාවෙනි.
- විංචිමාණිවිකාව පිළිබඳ සිදුවීමේ දී උන් වහන්සේ අපවාදයට ලක් වූයේ පෙර සබ්බාහිභු නම් බුදුරදුන්ගේ නන්ද නම් ශ්‍රාවකයන් වහන්සේට කාමභෝගියා යැයි දොස් නැගීම හේතුවෙනි.
- බුදුරජාණන් වහන්සේට විටෙන් විට වැළඳුණු හිසේ රුදාවක් තිබිණි. එයට හේතු වූයේ පෙර මසුන් මරන පවුලක ඉපිද සිටිය දී තම ඥාතීන් මසුන් ගොඩ දා තිබෙනු දැක සතුටු සිතා පහළ කළ පාප කර්මය යි.
- ලෝභිතපක්ඛන්දිකා නම් දරුණු රෝගය වැළඳීම උන්වහන්සේ පෙර භවයක වෛද්‍යවරයෙකු ව සිටියදී තමාගෙන් බෙහෙත් ලබා ගත් සිටුවරයකු නියමිත මුදල් නොගෙවූ බැවින් ඒ පිළිබඳ ද්වේශයෙන් එම රෝගී සිටුවරයාට විරේක බෙහෙතක් දී මුදල් ලබා ගැනීමේ පාපයෙන්

10 වේතනාව හා විපාකය

11 දානය, ශීලය, භාවනාව, පත්තිදාන, පත්තානුමෝදනා, වෙය්‍යාවච්ච, අපවායන, ධම්මදේසනා, ධම්මසවණ, දෘෂ්ටියෙහි සෘජුව

17 පාඩම (හේතුව ඵලය වෙයි ඵලය හේතුව වෙයි)

1 පටිච්චසමුප්පාද ධර්මය

2 ඉමස්මිං සති ඉදං හෝති - මෙය ඇති කල්හි මෙය වේ

ඉමස්ස උප්පාදා ඉදං උප්පජ්ජති - මෙය හට ගැනීමෙන් මෙය හට ගනී

ඉමස්මිං අසති ඉදං න හෝති - මෙය නැති කල්හි මෙය නොවේ

ඉමස්ස නිරෝධා ඉදං නිරුජ්ඣති - මෙය නැතිව යාමෙන් මෙය නැතිව යයි

3 යේ ධම්මා හේතුප්පභවා - තේසං හේතුං තථාගතෝ ආහ

තේසං ච යෝ නිරෝධෝ - ඒවං වාදී මහා සමණෝ

හේතුවෙන් උපදින යම් ධර්ම කෙනෙක් වේ ද ඒ ධර්මයන්ගේ හේතුව තථාගතයන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ ධර්මයන්ගේ යම් නිරෝධයක් වේද එය බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සේක.

4 හේතුඵල ධර්මයයි.

5 ■ ගැටලු නිරාකරණයේ දී එහි පසුබිම වටහා ගැනීමට

■ සසර දුක ඇතිවන හා නැතිවන ආකාරය දැනගැනීමට

■ අධ්‍යාපන කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීමට

■ නොයෙක් අකුසල කර්ම යටපත් කර ගැනීමට

■ තෘෂ්ණාවෙන් සිටින අයට විමුක්තිය කරා ළඟාවීමට

18 පාඩම (සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කරමු)

1 පංච ශීලයයි

2 සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස- සබ්බේ භායන්ති මච්චුනෝ

අත්තානං උපමං කත්වා- න භනෙය්‍ය න සාතයෙ

සියල්ලෝ ම දඬුවමට භය වෙති. සියල්ලෝ ම මරණයට බිය වෙති. තමන් දඬුවමට හා මරණයට බිය බැවින් තමා ව උපමා කොට සිතා අනුන් නො නැසිය යුතු ය. නොමැරවිය යුතු ය.

සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස- සබ්බේසං ජීවිතං පියං

අත්තානං උපමං කත්වා- න භනෙය්‍ය න සාතයෙ

සියල්ලෝ ම දණ්ඩනයට බිය වෙත්. සියල්ලන් ම ජීවිතයට ප්‍රිය ය. ඒ නිසා තමා උපමා කොට සිතා අනුන් නො නැසිය යුතු ය. නොමැරවිය යුතු ය.

3 සූත්‍ර දේශනාවල බ්‍රාහ්මණ යාගය ප්‍රතික්ෂේප කොට තිබේ. යාගය වෙනුවට බුදුදහම ආදේශ කරන්නේ දානයයි. එමගින් ජීව අජීව පරිසරයට හානිවන්නේ නැත. ප්‍රවණ්ඩත්වය නොමැත. භිංසනය පීඩනය වෙනුවට එහි ඇත්තේ දයාව කරුණාව අනුකම්පාව වැනි මානව ගුණ ධර්මයන් ය. දන් දෙන්නාට මෙන් ම ලබන්නාට ද සිදුවන්නේ සෙනකි.

4 මෛත්‍රිය හා කරුණාව වර්ධනය කළ යුත්තේ සීමා රහිත ව වැඩෙන ගුණ ධර්ම ලෙසිනි.
මවක් ස්වකීය දරුවාට දක්වන ආදරය සෙනෙහස මෙන් සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි භිතානුකම්පිත ව දයාබරිත ව වාසය කරන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළහ. මුල් අවධිවල දීර්ඝායුෂ්ක මානව වර්ගයාගේ ආයු ප්‍රමාණය අඩු වීමට හේතු වූයේ ප්‍රාණඝාතය යි. සමාජයක ස්ථාවරභාවය ආරක්ෂාවීමට සාමකාමී වාතාවරණයක් පැවතිය යුතු ය. ජීවිත ආරක්ෂාව තහවුරු වී නොමැති සමාජය තුළ කිසිවකුට සතුටින් නොබියව වාසය කළ නොහැකි ය. එම සමාජයේ ඉදිරි ගමන ද නවතී. ඒ නිසා පළමු ව මිනිසුන් වශයෙන් අප අන් අයට භිංසා පීඩා කිරීමෙන් ප්‍රවණ්ඩත්වයෙන් වැළකිය යුතුය. ඒවාට අනුබල දීමෙන් ද වැළකිය යුතු ය. නසන්නා නැසීමට දිනන්නා පැරදවීමට තවත් කෙනෙකු පිටුපසින් පැමිණේ. වෛරයෙන් වෛරය නොසන්සිදෙන බවත් අවෛරයෙන් ම වෛරය සන්සිදෙන බවත් බුදුදහම පෙන්වා දෙයි.

5 කරුණාව හා ප්‍රඥාව

6 දඬුවමට මරණයට තමන් බිය වන්නාක් මෙන් ම සෙසු සතුන් ද ඒවාට බියවන බව නිතර නිතර මෙනෙහි කළ යුතු යි යනු බුද්ධ දේශනාව යි.

- 7 ■ සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කිරීම
- සාතනය භිංසනය ප්‍රවණ්ඩත්වය වැනි ගුණාංග නොමැති වීම
- අවබෝධයෙන් හා ඉවසීමෙන් කටයුතු කිරීම
- අධික තෘෂ්ණාව,කැදරකම හා සූරා කෑම නොමැති වීම
- සතුන්ගේ ජීවත්වීමේ අයිතිය සුරකීම

8 අපාදකේහි මේ මෙත්තං- මෙත්තං ද්විපාදකේහි මේ
වතුප්පදේහි මේ මෙත්තං- මෙත්තං බහුප්පදේහි මේ
සබ්බේ සත්තා සබ්බේ පාණා- සබ්බේ භූතා ව කේවලා
සබ්බේ භද්‍රානි පස්සන්තු- මා කඤ්චි පාපමාගමා

19 පාඩම (ආරෝග්‍ය පරමා ලාභා)

1 නිරෝගී බව උතුම් ම ලාභයයි.

2 නිරෝගී දිවිපෙවෙතක් උරුමකර ගැනීමට නම් මනා සෞඛ්‍යය පිළිවෙත් ආරක්ෂා කළ යුතු ය. ගිහි ජීවිතයේ දී නිත්‍ය වශයෙන් ආරක්ෂා කළ යුතු යැ යි උගන්වා ඇති පංචශීලය පවා නිරෝගී දිවියකට මග පෙන්වයි. එහි තුන්වන සිල්පදය කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීමයි. එය පරදාර සේවනයෙන් වැළකීම ලෙස ද හැඳින්වේ. එනම් ශිෂ්ට සම්මත සීමාවන් ඉක්මවා අසම්මත ලෙස අශිෂ්ට ලෙස ස්ත්‍රී පුරුෂ සබඳතා පැවැත්වීම යි. එය ඉතා හයානක මාරාන්තික රෝගවලට ද හේතු වේ. ඔවුන් සිතින් ද කයින් ද අපමණ දුක් විඳියි. ජීවිතයේ සියලු අපේක්ෂා බිඳ වැටී සතුට සැපත අහිමි වී ජීවත් වෙති. පංච සීලයෙහි පස්වන ශික්ෂාපදය මනාව ආරක්ෂා කිරීම නිරෝගීකම උදෙසා ඉතා වැදගත් වේ. එයින් මදයට හා ප්‍රමාදයට හේතුවන මද්‍යසාර භාවිතයෙන් වැළකී සිටීමයි. මන්ද්‍රවා මත්වතුර භාවිතයෙන් මාරාන්තික රෝග පීඩාවන්ට ගොදුරු වී සිටින ජන සංඛ්‍යාව ද ලෝකයේ ඉතා විශාල ය. සමහරු දවසේ වැඩ නිමකොට වෙහෙස මහන්සිය දුරුකර ගැනීමට හා මානසික පීඩා අවම කර ගැනීමට මෙම දුසිරිතෙහි පිහිට සොයයි. මෙම මන්ද්‍රවා ඉතා ඉක්මණින් රුධිරය සමග මිශ්‍ර වෙයි. හෘදයාබාධ, පිළිකා, අක්මා රෝග, වකුගඩු රෝගවලට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ මද්‍යසාර භාවිතය යි.

3 ■ ශරීරයේ යහ පැවැත්ම

- උපන් කුසගිනි වේදනා දුරුකර ගැනීම
- නූපන් කුසගිනි වේදනා වැළැක්වීම
- ආයුෂ, වර්ණය, සැපය, බලය මෙන් ම නුවණ ද වර්ධනය කර ගැනීම.

4 කුසගින්න

5 ■ ශරීරයට හිතකර වූ ආහාර වේලක් තෝරාගැනීම

- එළවලු හා පළා වර්ග ආහාරයට ගැනීම
- පිළිකා කාරක කෘත්‍රීම රසායනික වර්ග අඩංගු නොවන ස්වාභාවික ආහාරපාන භාවිතය
- රසායනික ද්‍රව්‍ය යොදා ගනිමින් කෘත්‍රීම ලෙස වර්ණ ගැන් වූ ආහාර පාන භාවිතයට නොගැනීම
- රසයට සේම පෝෂණයට මුල්තැනක් දීම

- 6 ■ පානීය හා පරිභෝජනීය ජලය පවිත්‍ර ව නිසි කළමනාකරණයෙන් භාවිතා කිරීම
 - පරිසරය ප්‍රියමනාප ලෙස මෙන් ම පිරිසිදු ව පවත්වා ගෙන යාම
 - පැන් පෙරා පානය කිරීම
 - සිවුරු ආදිය නිසි ලෙස සෝදා පරිහරණය කිරීම
 - හික්ෂුන් වහන්සේලා වැඩසිටින ආවාස පිරිසිදු ව ක්‍රමවත් ව තබා ගැනීම
- 7 ■ වසවිසෙන් තොර ආහාරපාන අනුභව කිරීම
 - පිරිසිදු පානීය ජලය පානය කිරීම
 - ප්‍රමාණයට වඩා ආහාර අනුභව නොකිරීම
 - මේදය අධික ආහාර නොගැනීම
 - ආහාර ගැනීමෙන් පසු ව්‍යායාමවල නිරත වීම
 - භාවනාව නමැති මානසික ව්‍යායාමයෙහි යෙදීම
 - ප්‍රමාණවත් නින්දක් ලබා ගැනීම
 - අවේලාවේ ජල ස්නානය නොකිරීම
 - හැකිතාක් ගුණදායී එළවළු පළතුරු ආහාරයට ගැනීම
 - නියමිත වේලාවට ආහාර, නින්ද හා විවේකය ලබා ගැනීම

20 පාඩම (ගැටලු විසඳන සසුන් පිළිවෙත)

- 1 'චුන්ද මා විසින් අවබෝධ කර ගෙන යම් ධර්මයක් දේශනා කරන ලද්දේ ද එම ධර්මය අර්ථයෙන් අර්ථය වචනයෙන් වචනය සංසන්දනය කරමින් සංගායනා කළ යුතු ය. විවාද නොකළ යුතු ය. එය සියල්ලන්ගේ යහපත පිණිස හේතු වෙයි'
- 2 වජ්ජිපුත්තක හික්ෂුන් විසින් ක්‍රියාත්මක කර ගෙන එනු ලැබූ විනය විරෝධී දස වස්තුව

- 3 ■ සිංගිලෝණ කප්ප
 - ද්විංගුල කප්ප
 - ගාමන්තර කප්ප
 - ආවාස කප්ප
 - අනුමති කප්ප
 - ආවිණ්ණ කප්ප
 - අමථිත කප්ප
 - ජලෝගි පාතුං කප්ප
 - අදසක නිසිදන කප්ප
 - ජාතරූප රජත පටිග්ගණ කප්ප

4 ගිහියන්ගෙන් සමාව ගැනීමට නිර්දේශ කරන දඬුවමයි.

5 වැරදි හෙවත් ඇවත් නොදන්නා නොපිළිගන්නා හික්ෂුන්ට වරප්‍රසාද තහනම් කිරීම

6 දෙවන ධර්ම සංගායනාව

හේතුව- වජ්ජිපුත්තක හික්ෂුන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරගෙන එනු ලැබූ විනය විරෝධී දස වස්තුව

මූලිකත්වය- සබ්බකාමී මහ රහතන් වහන්සේ

අනුග්‍රාහකත්වය- කාලාශෝක රජතුමා

සහභාගි වූ පිරිස - ධර්මධර විනයධර හික්ෂුන් වහන්සේලා 700 (හත්සිය) නමක්

ස්ථානය - විශාලා මහනුවර වාලුකාරාමය

වකවානුව- බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 100 කට පසු

ප්‍රතිඵල-

- වජ්ජිපුත්තක හික්ෂුන් විසින් පිළිගන්නා ලද දස වස්තුව විනය විරෝධී යැයි සංඝ සම්මුතියෙන් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම
- විනය නීති ලිහිල් නොකිරීමට පළමු ධර්ම සංගායනාවේ දී ගන්නා ලද තීරණය ඒ අයුරින් ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට එකඟවීම
- බුද්ධ කාලයේ පටන් වැඩුණු ශාසනික පැවැත්මට එරෙහි උපද්‍රව ඉවත් කර ශාසනික සම්ප්‍රදායට සංශෝධනයක් ඇතිවීම

- ගත වූ කාලය- මාස 08 කි

තෙවන ධර්ම සංගායනාව

හේතුව- ලාභ ප්‍රයෝජන අපේක්ෂාවෙන් මිථ්‍යාලබ්ධික පිරිස් භික්ෂු වෙස් ගැනීමෙන් උපන් ගැටලු

මූලිකත්වය- මොග්ගලීපුත්ත නිස්ස මහරහතන් වහන්සේ

අනුග්‍රාහකත්වය- ධර්මාශෝක රජතුමා

සහභාගි වූ පිරිස- ධර්මධර විනයධර භික්ෂූන් වහන්සේලා 1000 (දහස්) නමක්

ස්ථානය- පැලලුප් නුවර අශෝකාරාමය

වකවානුව- බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 236 කට පසු

ගත වූ කාලය- මාස 09 කි

ප්‍රතිඵල -

- දුර්මතධාරී භික්ෂූන් වහන්සේලා හැට දහසක් සසුනෙන් තෙරපා හැරීම පොහොය කර්ම ආදිය සාමූහික ව සිදු කිරීමට භික්ෂූන්ට හැකියාව ලැබීම
 - ථේරවාද අභිධර්ම පිටකය ප්‍රකරණ හතක් බවට පත්වීම
- 7 ■ සමාජය තුළ ඇතිවන ඕනෑ ම ගැටලුවක දී සාකච්ඡා මාර්ගයෙන් විසඳුම් ලබා ගත හැකිවීම
- සුරක්ෂිත කළ යුතු දෑ නිසි අවස්ථාවන්හි දී සුරක්ෂිත කිරීමට පෙළඹීම තුළින් පසුකාලීන ව ඇතිවන බොහෝ ගැටලු අවම කරගත හැකිවීම
 - පෞද්ගලික හෝ පෞද්‍ය අංශ සම්බන්ධ ව ඇතිවන අර්බුද විසඳා ගැනීමට හැකිවීම
 - දේශපාලනික ව හා ආර්ථික ආදී විවිධ අංශවල පැන නැගෙන ගැටලු විසඳා ගත හැකිවීම.
 - අනාගත ගැටලු කල්වේලා ඇතුළු හඳුනාගෙන අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම

21 පාඩම (සුරකිමු හෙළ කලා කෙත)

- 1 බෝධි සර, චේතිය සර, ප්‍රතිමා සර, චිත්‍ර ශිල්පය, කැටයම් නිර්මාණ
- 2 ජාතක කතා, බුද්ධ චරිතය, ශාසන ඉතිහාසය, ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකා චරිත හා බෞද්ධ සංස්කෘතිය
- 3 ලෙන් විහාර, පබ්බත විහාර, පධාන සර, උපෝසථ සර, පටිමා සර
- 4 සඳකඩපහණ, මුරගල, කොරවක්ගල, පියගැටපෙළ, වටදාගෙය

- 5 හිඳගල, අම්බලන්තොට, කරඹගල, ගල්ඔය, ගොනාගොල්ල
- 6 මහියංගන වෛත්‍යය, තිවංක පිළිමගෙය, ලංකාතිලක විහාරය, උත්තරාරාමය, දිඹුලාගල
- 7 සිතුල්පව්ව, වෙස්සගිරිය, මිහින්තලේ, දඹුල්ල, හිඳගල, කරඹගල, මුල්ගිරිගල
- 8 පොළොන්නරුව, තිරියාය, අත්තනගල්ල
- 9 දම්පියා අටුවා ගැටපදය, සිබවළඳ හා සිබවළඳ විනිස, සියබස්ලකර

10

කෘතියේ නම	ලියවුණු යුගය	කතුවරයා	ලිවීමේ අරමුණ
අමාවතුර	පොළොන්නරු යුගය	ගුරුළුගෝමී පඩිතුමා	බුදුරදුන්ගේ පූර්ව ධර්ම සාරථි ගුණය විස්තර කිරීම
පූජාවලිය	දඹදෙණිය යුගය	මයුරපාද පිරිවෙන්පති බුද්ධපුත්‍ර හිමි	තුන්ලෝකවාසීන්ගේ පූජා ලැබීමට බුදුරදුන් සුදුසු වන බව විස්තර කිරීම
ථූපවංශය	කුරුණෑගල යුගය	සකල විද්‍යා චක්‍රවර්ති පරාක්‍රම පණ්ඩිත	රුවන්වැලි මහාසෑයේ ඉතිහාසය කථාව කියා පෑම
සද්ධර්මාලංකාරය	ගම්පොළ යුගය	දෙන ධර්ම කීර්ති මාහිමි	රසවාහිනිය ඇතුළු පාලි මූලාශ්‍රවල එන කතා සිංහලෙන් දක්වා ජනතාව තුළ ශ්‍රද්ධා බුද්ධි වර්ධනය කිරීම
බුදුගුණ අලංකාරය	කෝට්ටේ යුගය	විදාගම නාහිමි	බුදුගුණ කවියෙන් විස්තර කිරීම
ගුත්තිල කාව්‍ය	කෝට්ටේ යුගය	වෑන්තෑවේ හිමි	ගුත්තිල ජාතකය ඇසුරින් පොදු සිංහල ජනයාට කාව්‍යයක් නිර්මාණය කිරීම

22 පාඩම (ණය නොවී සනොසින ගෙවමු දිවිමග දැහැමින)

- 1 අරපිරිමැස්මෙන් හොඳ සැලැස්මක් ඇතු ව අය මට්ටමට ඔරොත්තු දෙන වැය රටාවක් ඇතුළු ක්‍රමවත් ව අය ගැනත් වැය ගැනත් හොඳ අවධානයකින් යුතු වීම
- 2 අල්පේච්ඡතාව- අඩු ආශාවල් ඇති බව (සරල දිවිපැවැත්ම) මහිච්ඡතාව- අසීමිත ආශාවල් ඇති බව (කාමභෝගී දිවිපැවැත්ම)

- 3 මෙලොව ආර්ය ශ්‍රාවක තෙමේ නිවැරදි කාය කර්මයෙන් යුක්ත වෙයි. නිවැරදි වාක් කර්මයෙන් යුක්ත වෙයි. නිවැරදි මනෝ කර්මයෙන් යුක්ත වෙයි. හෙතෙම මම එසේ කායික වාවසික හා මානසික වූ නිවැරදි වර්යාවෙන් යුක්ත වෙමි යැ යි සුව විදින්නේ ය. සොම්නසට පත් වන්නේය. එය ‘අනවජ්ජසුඛය’ නම් වේ.
- 4 දැහැමි දිවි පැවැත්මට සම්මා ආජීව යැයි කියයි. නීති විරෝධී, ධර්ම විරෝධී විධියට පාපකාරී කටයුතු කර්මාන්ත වෙළඳාම් ආදියෙන් ධනය උපයා දිවි පැවැත්වීමට කියනුයේ මිච්ඡා ආජීව යනුවෙනි. ඒ අධාර්මික ජීවිකාවන්ගෙන් මිදී ධර්මානුකූල ව නීත්‍යානුකූල ව සාධාරණ ව ධනය උපයා දිවි පැවැත්වීම සම්මා ආජීවයයි.
- 5 ගොවිතැන, ධාර්මික වෙළෙඳාම, ගුරු සේවය, නීතිඥ වෘත්තිය, වෛද්‍ය වෘත්තිය, වඩු කර්මාන්තය, රාජ්‍ය සේවය, රියදුරු වෘත්තිය, ලිපිකරු සේවය, ඉංජිනේරු වෘත්තිය
- 6 සතුන් වෙළෙඳාම, මස් වෙළෙඳාම, අවි ආයුධ වෙළෙඳාම, වස විෂ වෙළෙඳාම, මද්‍යසාර වෙළෙඳාම
- 7 ■ තුලා කූට (හොර කිරුම් උපකරණ භාවිතය)
 - මාන කූට (හොර මිණුම් උපකරණ භාවිතය)
 - කංස කූට (ව්‍යාජ භාණ්ඩ අලෙවිය)
- 8 අණන සුඛය
- 9 ■ අනුන්ට ණය නොවන්නකු වීම
 - සම්මා ආජීවයෙන් ජීවිතය පවත්වාගෙන යාම
 - ධාර්මික ධනෝපායන මාර්ගයක් තෝරා ගැනීම
 - උත්සාහයෙන්, කැපවීමෙන් යහපත් අරමුණු ජයගන්න
 - මල නොතලා රොන් ගන්නා බමරෙකු සේ සමාජයට බරක් නොවී ජීවත් වන්න.

23 පාඩම (රාජා භවතු ධම්මිකෝ)

1 මහා භංස ජාතකය

2 දානය, සීලය, පරිත්‍යාගය, සෘජු බව, මෘදු බව, තපස, අක්‍රෝධය, අවිභීෂාව, ඉවසීම, විරුද්ධ නොවීම

3 දසරාජ ධර්මවල පළමුවැන්න දානයයි. එහි ආගමික අර්ථය වන්නේ පූජාවක් වශයෙන් හෝ අනුග්‍රහයක් වශයෙන් තමා සතු දෙයක් අන්‍යයන්ට ලබා දීමයි. එහෙත් මෙයින් අවිධිමත් ලෙස නිර්ධනයිත්ට සම්පත් බෙදා දීම අදහස් නොකෙරේ. පාලකයකු හෝ නායකයෙකු නොවුණ ද මෙබඳු ක්‍රියාකාරකම්වලට සමාන යමක් අපට කළ හැකි ය. පන්තියේ පොතක් පැනක් පැන්සලක් නැති අයෙකුට එවැන්නක් ලබාදිය හැකි නම් එය ද දානයට ඇතුළත් වේ. එබැවින් කුඩා කල සිටම අපි ද දානය යන සංකල්පය ප්‍රායෝගික යථාර්ථයක් බවට පත් කරලීමට අධිෂ්ඨාන කර ගනිමු.

4 අත්තුක්කංසනය- තමා උසස් කොට සැලකීම, පරවම්භනය- අනුන් පහත් කොට සැලකීම

5 ■ මනා හික්මීමක් ඇතු ව කටයුතු කිරීම

- කායික වාචසික සංවරය පැවතීම
- කැපවීමේ ගුණය තිබීම
- තීන්දු තීරණ හා ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමේ දී අවංක වීම
- සෘජු තීරණ ගැනීම
- කාරුණික වීම
- ක්‍රෝධයෙන් තොර වීම
- භීෂාකාරී ක්‍රියාවලින් තොරවීම
- ඉවසීම
- කිසිවකුටත් විරුද්ධ නොවීම

24 පාඨම (නිවන් මගෙහි බීජය ශ්‍රද්ධාවයි)

- 1 නිර්වාණයයි
- 2 ශ්‍රද්ධාවයි
- 3 සද්ධා, සීල, වාග, පඤ්ඤා
- 4 සද්ධා, චිරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා
- 5 ශ්‍රද්ධා, ශීල, ශ්‍රැත, ත්‍යාග, ප්‍රඥා
- 6 අමූලික සද්ධා, ආකාරවතී සද්ධා
- 7 සම්පසාදන ලක්ඛණ සද්ධා, සම්පක්කන්ධන ලක්ඛණ සද්ධා, සද්දහන සද්ධා, ඔක්කප්පන සද්ධා, ආගම සද්ධා, අධිගම සද්ධා
- 8 සද්ධා ධනය, සීල ධනය, භිරි ධනය, ඔක්තප්ප ධනය, සුත ධනය, වාග ධනය, පඤ්ඤා ධනය